Ariſtotel.
Petr. Dam.

ultra fœcundiſsimam virginitatem. *Filij* (ait Ariſtotel. 8. *Ethic.*) *ſunt á parentibus velut alteri ipſi inſeparati.* Excedit ordo Virginis: unde Damian. ſerm. 1. de *Nativitat.* inquit: *Habitat in Virgine & cum Virgine filius, cum qua unius naturæ habet identitatem.* Altiùs Aurora procedit. Reliqui filij hominum, cùm generatio aſcendat nunquàm, ſemperque deſcendat; accipiunt eſſe à parentibus, ſed non reciprocant: imò nequeunt reciprocare, quia iam in eſſe ſupponunt, dum parentes conſtituuntur. Secùs accidit in Maria reſpectu filij. *Genuiſti qui te fecit. Tu quæ genuiſti naturá mirante tuum Sanctum genitorem.*

Quodnã in miraculo in ſigni miraculum ſingulare; Virgine Chriſtum pariente?
Eccleſia.
P. Damian.

Qui te creavit providè,
Lactaſti ſacro ubere.

Canit Eccleſia. Damian. ibid. *ſerm.* 2. *Creator oritur ex creatura, factor ex factura.* Damaſcen. cit. nuper: *Suppeditavit* (ait) *Creatori creari, & plaſmatori plaſmari.* Ipſa de ſe, Eccli. 24. *Qui creavit me, requievit in tabernaculo meo*: Ideſt, in utero. Ibi utique poſuit & ſanctificavit tabernaculum ſuum Altiſsimus; ut patris eius, qui eam fecerat, eſſet mater; illa reciprocante naturam, quam acceperat ab ipſo, qui dedit, & ipſam quam dedit; ut per matrem eſſet in ipſa. Ipſe fecit naturam humanam matris; & illa factorem fecit, ut ſimilis nobis eſſet humanà naturà. Vide ſacros Vates hìc *Taut.* 3. *Didaſc.* 3. *num.* 7.

Eccli. 24. 12

49 Hoc eſt ſanè ſingulare miraculum, & David indicat ſignum in ſymbolo Auroræ, oriente Sole, ac ſine nubibus rutilante. A Sole utique lux Auroræ eſt, quia pater lucis. *Aurora mater dicitur Solis. Solem præcedit, eiuſque nuncia habetur; tamen illa ab hoc ortum trahit.* Ita Chartar. ubi ſupr. *num.* 22. & 24. *Novum* facturus erat Dominus in terra: nimirùm, quòd fœmina circundaret virum: hoc eſt, quòd ſola gigneret virum. Adhuc in novitate magis novum: quòd ille ſcilicèt gigneretur ut filius, ab ipſa fœmina cui dederat eſſe. Non eſt eiuſdem mater & filia, niſi Aurora. Non eſt eiuſdem pater & filius, niſi luminare maius. Quùm videretur huiuſmodi miraculum ſingulare matris & filij, videnda ſimul felicitas totius generis humani: dicitque David in indicem fauſtæ ſortis, ac in ſignum beatitudinis; *Lux Auroræ, oriente Sole*: lux Virginis, quæ filia, matris Solis; oriente Sole, qui filius, patre Virginis: igitur ſi ex Davidico ſemine. Sole oriente, lux Auroræ; exultaret lætiſsimè pectus, ſi videret vel in umbra, quòd feciſſet Auroram per quam Sol factus. Indicavit, ubi ſupr. Berchor. *Iſta eſt, quæ Solem iuſtitiæ Chriſtum, ſicut mater filium præceſsit, & tamen ab ipſo claritatem, ac dignitatem habuit*: equidem, uti canit Arator, lib. 1. in *Act. Apoſtol.* v. 57.

Chartar.
Ier. 31. 22.
Singulare in Virgine, quòd eſſet filia filij.
Ultima expoſitio.
Berchor.

——— Maria, Dei genitrix intacta creantis,
A nato formata ſuo.

Arator.
Hieronym.
Cur Maria Aurora novi diluculi?

Modò percipitur, cur à Hieronym. ſerm. de *Aſſumpt.* ſive *Epiſt.* ad Paul. & Euſtoch. celebretur Virgo, *Aurora rutilans novi diluculi.* Quid novi habuit diluculum? Eſſe prorsùs verum, quod in Aurora fictum. Aurora quæ diluculò videtur, non eſt verè mater Solis, ſed tantùm dicitur: novumque diluculum, Sole filio eius oriente, plauditur lux Auroræ Mariæ, quia cùm eſſet Solis filia per gratiæ ac naturæ lucem, eiuſdem ſubſtantiæ Aurora peperit Solem. Hæc à longè tota aviditas David. Quæ progreditur Aurora, erit Luna & erit Sol. Quò itura, vel quò non itura, Solis præſentià; dum *ſicut lux Auroræ, oriente Sole, mané abſque nubibus rutilat*? Dicit N. Venerab. Beda apud Ghisler. in Cantic. 6. 9. *Quæ eſt iſta, quæ quaſi Aurora lumen veritatis habere oſtendit proficiens de virtute in virtutem, totumque orbem cœleſti occupans prędicatione? Pulchra ut Luna, quia Chriſti veri Solis gratiá illuminatur. Electa ut Sol in alia vita, ubi perpetuo reſplendebit gaudio de viſione Conditoris ſui: atque etiam in vita præſenti, quia Chriſtum verùm imitatur Solem.*

Cant. 6. 9.
Beda.
Aurora, Luna & Sol.

50 Verſiones expoſitionibus deſervierunt. *Sicut lux Auroræ, oriente Sole, manè abſque nubibus rutilat*, &c. Hebr. *Et ſicut lucem matutinam illuſtrabit Sol, manè veró nubes ab illuſtratione, á pluvia herba de terra: quia non ſic domus mea cum El.* Aliter apud Maluend. *Et ſicut lucem matutinam illuſtrabit Sol. Mané non nubes: ab illuſtratione, á pluvia herba è terra. Non ſic domus mea cum Deo.* Chald. *Sicut ſplendor Auroræ & ſicut Sol*, &c. Septuag. Roman. *Et in luce Dei matutina oriatur Sol, & Aurora rutilans abſque nubilo.* Arabic. *Et erit talis, ſicut lux matutina, oriente Sole: matutina abſque nubibus, per quas á ſplendore & pluvia eſt germen de terra.* Tigur. *Sicut lux Matutæ, oriente Sole, cùm Sol oritur: Matuta, quæ non habet nubes præ fulgore ſuo: & propter pluviam, quæ herbam á terra elicit* Pagnin. *Sicut lux matutina orietur Sol; mane abſque nu-*

Verſion.

nubibus, á ſplendore. Vatabl. *Sicut lumen temporis matutini, oriente Sole: matutinum ſine nubibus fulgens.* Maluend. *Sicut lux manè, exorietur Sol. Manè non nubes: de ſplendore, de pluvia progerminatio de terra.* Alij apud illum: *Et ſicut lumen temporis matutini, orto iam Sole: temporis matutini non nubiloſi, ex ſplendore & pluvia gramen è terra.* Reg. *Et non obſcuritatem inducet á luce.* Syr. *Lucis inſtar matutini cùm Sol oritur.* Contemplemur aliquid, ut illuminemur, ac in lucem patris luminum progrediamur.

ADINATON EXEGETICUM.

Epilog. excurſ.

1. *Sicut lux Auroræ, oriente Sole.* Quorsùm oriente Sole, ſi Auroræ lux duntaxàt à Solis luce? Ut Virginis-matris immaculata clareret conceptio, & unde in tenebris humanæ conditionis prodiret illuminatio: igitur ex coruſco fulgore Solis orientis, innoteſcit ſplendor Virginis matris.
2. *Lux Auroræ, oriente Sole.* Sed qua lege? Antequàm Sol oriatur, Auroræ ſplendor videtur: diciturque, *Oriente Sole*, Aurora Virgine oriente; quippequàm ex præſentia Auroræ matris, aſtruebatur in terris præſentia Solis.
3. *Lux Auroræ, oriente Sole*, tanquàm ab Aurora matre. Ita mater Solis Aurora cognoſcitur: verùm priuſquàm Sol oriatur? Utique, pro inſigni Virginis in die optatæ in templo præſentationis: igitur illius refulſit Auroræ matris perfectio, priuſquàm Sol filius videretur in mundo.
4. *Lux Auroræ, oriente Sole.* Perpropriè quidem in Præcurſoris iuſtificatione, Aurorà Virgine-matre, & Chriſto Sole Iuſtitiæ, miraculorum compendio; meditanterque dicitur, *Oriente Sole*, & non orto; quia gratia facta præſentià Auroræ Mariæ, priuſquam Sol filius videretur in orbe.
5. *Sicut Lux Auroræ, oriente Sole.* Ita in Virgine-Matre? Nequaquàm. Non *ſicut*: profectò lux Auroræ, Sole oriente. Aurora non videtur, ſi Sol oritur: Virginiſque matris lux non ſicut lux Auroræ, Sole oriente; quippe perſiſtit adhuc matris influxus, etiam dum nobis evaneſcit aſpectus.
6. *Lux Auroræ, oriente Sole*; ut innoteſcat excuſsio diabolici iugi. Eſt lux Auroræ, dum Sol oritur; & lux Auroræ, priuſquàm Sol oriatur. Lux Auroræ, ante Solis ortum, erat duntaxàt redemptionis ſignum; ſed non redemptio, quæ omnimodò pendebat à Solis ortu: diciturque ut libertas luceſcat à ſervitute, *lux Auroræ, oriente Sole*; quippe redemptio & redemptionis novitas, ex eò quòd ſol ex Aurora naſceretur in terra, qui natus Sol, priuſquàm Sol naſceretur ex Aurora.

DIDASCALIA PRIMA.

In conceptione puriſsimà, Virgo veriſsima Aurora.

1. Reg. 23. 4.
Quare Virgo in conceptione adinſtar Auroræ plauditur?

1 CONcipitur Virgo ſingularis ſub titulo Auroræ, quia cœpit à luce. Verùm quorsùm additur, *Oriente Sole*; ſi uti vidimus in litera, non alia ex luce eſt Aurora? Ut eius puriſsima rutilaret conceptio, & unde in tenebris humanæ conditionis prodiret illuminatio: ſiquidem ex fulgore coruſco Solis orientis, innoteſcit ſplendor Auroræ matris. Frequenter enim qui concipitur, per parentes, à queis eſſe recipit, cognoſcitur: Virgo Maria inter homines concipitur ſingularis: Auroraque meritò plauditur, ubi in eſſe humano per parentes conſtituitur; quippe Aurora etiam dum accipit lucem, noteſcit per prolem Solem. Dum in conceptione inquiritur, de quibus concepta eſt; dicitur ab Evangeliſta: *De qua natus eſt Ieſus.* Non diſcutitur quis ab illa naſcitur; ſed à queis naſcitur illa. Concipitur ut Aurora: exponiturque adæquatè, *de qua natus eſt Ieſus*, qui fulget iuſtitiæ Sol: quoniam Auroræ Virginis novit mundus conceptionem, per Ieſu Chriſti Solis nativitatem. Si dicerentur etiam in conceptione parentes; quia contraxerunt, macula notaretur originis, tranſgreſsioniſque tenebræ quibus iacuerunt præ humana ex Adamo conditione. In Sole nil niſi lux, quia totus in gratiam Sol: minimèque vel in conceptione dicitur de quibus Aurora nata, ſed quis fuit natus ab illa; quippe Aurora non cognoſcitur per tenebras, quas reliquit, ſed per Solem divinum, quem Virgo peperit.

Matth. 6. 16

Venant.

Peccati iaculo defixa in ſtirpe cicatrix:
Ulcera nulla gerit, nec ſua ſigna patent.

Succinit Venant. Fortunat. de *Part. Virgin.* v.127. Virgo mater Solis ulcera nulla gerit, vel dum natura ex infecta ſtirpe concipit, in cuius parentibus cicatrix aduſta criminis, ex ulcere tranſgreſsionis. Modò in Virginis conceptione diceretur origo, cum cicatrice originis deſignaretur conceptio: Soliſque filij ſit memoria, & non parentum; quia cicatricis parentum in conceptione nec ſignum.

Cur dum concipitur, origo tacetur?

2 Oblita eſt in origine patrem, à quo (licèt non per quem) Virgo ſuſcipit originem: igitur in naturæ conditione per filij gratiam, conditionem non ſuſcepit, cùm ſuſciperet naturam. *Avertit iugum captivitatis antiquę, delevit notam iniquitatis humanæ*: infit Bern. in *Sent.* Semper in illa lux gratiæ: ſed maioris excellentiæ; quod nota eſſet ex conceptione in natura, ſed ſine naturæ nota: igitur haudquaquàm nota per originem parentis; ſed per originem Solis.

Bernard.

O Regina tuos ne iam reminiſcere patres:
Nam tibi felici naſcetur origine proles,
Te celebrem faciam ventura in ſæcula matrem.

Cruc.

Uti modulatur Ludovic. Crucius in *Pſal.* 44. Quæ cunctis uſuvenit cognitio in natura per parentes, fugit conceptionem Virginis. Cognoſcitur ergo ex origine prolis ſingulari maieſtate, quia eius origo ab origine. Patet. Nulla Aurora ſine Sole. Quit concipi fœmina ſine filio. Aliter Mariæ conceptio: taceturque principia conceptionis in conceptione Virginis; quippe ſi concepit Solem, duntaxàt habuit originem ab origine.

Per filium cognoſcitur, ubi concipitur.

Manil.

——*Ortus ad ortus*
——*Cœlum & cum Sole perennet.*

Dixit Manilius, 1. *Aſtron.* cap. 2. v. 77. Neſcio, quo intuitu, ſed conceptionis Virginis ſiccine deſcribitur ordo. Illa uti *Aurora progreditur*; mundo ex parentibus naſcitur: minimèque in ortus cognitionem ingeritur notitia parentum, ſed duntaxàt ſignatur ortus ad ortum; quippequàm lux in cognitionem conceptionis Virginis, tantùm procedit à conceptione Solis.

Cant. 6, 9.

3 Alia occurrit cauſa, quam expreſſimus & illuſtravimus fusè *Tautol. 3. D. 3.* à *n.* 7. & hic in *Liter. expoſit.* à *n.* 46. nimirùm, excellentiam ſingularem fuiſſe Virginis, eſſe matrem genitoris; ſicut Aurora vera Solem producens, producta á Sole: qua metaphorà Apuleius, 11. *Metamorph.* ſubdit: *Naſcentis, Dei Solis inchoäntibus radijs.* & Ovid. 13. *Metamorph.* fab. 3.

Nunc ſtatus Auroræ, meritos ut poſcat honores.

Ovid.

Nobilitas nil aliud eſt, niſi Maiorum claritas: laus procedens de parentum meritis ſecundum honorem virtutis. Adi Ariſtotel. 2. *Rethor.* Boët. 3. de *Conſol.* proſ. 6. & Tiraquell. de *Nobilit.* cap. 2. Quùm homo producitur, non lux eius, patris honor; quia nobilitas filiorum à claritate parentum. Hinc Virgini provenit Auroræ claritas, & in conceptione ſingularis nobilitas: equidem ſi à maioribus nobilitas derivatur, & lux Auroræ oriente Sole cognoſcitur; Virgo à filio nobilitatem habuit, quia productus à matre, matrem produxit. Novum ſanè, quod aſcenderet nobilitas, quàm ſemper ut infima intuetur poſteritas; igitur honor cum eſſe non datur, à quo in conceptione accipitur. Clarificatur conceptio, à queis facta generatio: & in Virginis matris conceptionis decus ſignatur ad ortum ortus; quoniam vel primam accipiendo lucem, produxerat producentem. Signantur parentes in filiæ conceptione ad conditionis formam; quia non in matrem concipitur, ſed in filiam. Hinc mutatur ordo conceptionis Virginis, tanquàm Auroræ in conceptionem Solis; equidem cùm Aurora nunquàm ſit, quin futurus ſplendens notetur Sol; dum patres genuerunt Auroram Virginem, non genuerunt in filiam, ſed in matrem.

Quid ſit nobilitas?

Unde ſingularis nobilitas Virginis?

4 In huiuſce propoſiti expreſsionem, per Evangeliſtam dicitur: *Ieſſe genuit David Regem.* Reges utique non gignuntur; homines gignuntur, qui futuri Reges: quare dum Ieſſe ut filium genuit Davidem, dicitur genuiſſe Regem? Filius præ ſe fert naturam profectò genitoris, Rex inſigne dignitatis. Si uti de cæteris nunciaretur filium genuiſſe; dignitas proculdubiò poſterior exiſteret conditione. Erat ſanequàm in haccine generatione prius, quod in concepto præſtantius: altiſsimoque intuitu dicitur Rex, dum concipitur David; quoniam in eius conceptione ſingularitas, quòd prior naturà conſideraretur dignitas. In conceptione communi fuit ſpecialis honor; ut geniti non eſſet communis ſplendor, ubi vel ab humanæ conditionis principio, acceptus ſummè præfigurabatur cœlo: igitur in acceptione nil plus, quam filius iuxta cor Dei: & quùm gignitur uti filius, Rex pro filio conſultò ſignatur genitus; ut conceptionis ſplenderet præſtantia geniti, in communi naturali conceptione: igitur, etiam ab illa, non cognoſcendus David per eſſe acceptum à ſubſtantia genitoris; ſed per honorem habendum ex præſtantia dignitatis. Ulteriùs. Si filium ut filium genuiſſet Ieſſe; conſtaret in conceptione à quo David, non ad quid. Conceptionis finis excellentiam oſtendebat conceptionis. Futurus profectò Rex: quod erat geniti quid, ſimulque ad quod genitus Ieſſe ſingularis filius: & dum Matthæus dicit filij conceptionem, aſtruit Ieſſe pro filio genuiſſe Regem; quia etſi à patre non per patrem conceptionis excellentia, ſed cœli dono duntaxat à dignitate futura. Prætereà. Conceptio haud in humanæ conditionis tendit dignitatem, quia ſolùm intendit in humanam conditionem. Si concipitur præclariſsimis dotibus inſignis homo, propter finem ordinem mutat conceptio: & David qui Ieſſe filius, Rex, non filius à Ieſſe dicitur genitus; ut ab ipſa conceptione clareret, quid Ieſſe ſingulariter genuiſſet: quandoquidem ſi commune in conceptione videtur ſubſtantia patris; ob excellentiam Davidis, non humana conditio dicitur in conceptione, ſed dignitas tantùm conditionis humanæ. Denique. Propoſitum Davidicæ demonſtratur excellentiæ; ubi Ieſſe generaſſe dicitur, quod non potuit generare. A patre utique conditio humana, haudquaquàm futura dignitas regia: Rexque à patre dicitur genitus, dum conditione humanà gignitur filius; quia nequaquàm dignitas per humanam conditionem, ſed conditio noſcenda per dignitatem.

Matth. 1. 6.

tus

Dignitatis excellentiâ, excellens innoteſcit perſona.

5 Delicata liquet ſilentij parentum cauſa, dum concipitur Maria. Eſſe in conceptione à parentibus accipit. Verum eſt. At Virgo non dicitur à quo, ſed tantùm quæ vel ad quid. *De qua natus eſt Ieſus.* Dignitas clareſcit Dei matris: conditio humana ab inſtanti conceptionis: materque Dei plauditur, vel dum concipitur; quia in eius conceptione præſtantior claritas, quod prior naturà, Dei cognoſceretur maternitas. In communi conceptione, filiæ concipitur eſſe ex conditione communi; non qualitas, non dignitas, vel auctoritas, quæ extra conceptionis finem; cùm generatio ſolummodò intendat in eſſe ſimilitudinem: materque Dei Virgo plauditur, dum gignitur, ut conſtet mira conceptionis excellentia, qua in filia genita non primùm genita filia: etenim quæ ut filia genita fuit, erat mater filij Dei. Si diceretur filia, quæ filia genita; per patrem cognoſceretur: & quæ Regina hominum & Angelorum concepta, filia non dicitur; quippequàm non cognoſcenda in natura per naturam, ſed per matris excellentiam. Mater Dei eſt, Regina eſt, cui non deorsùm regnum, ſed cœlorum, ſed Empyrium; genita à parentibus in decus generis, & in ſtuporem ſpecialis conceptionis: igitur quam arbitrabantur filiam conceptam, genuerunt cœli mundique Reginam. Ex patre conditio provenit generis, ſicut è cœlo maieſtas ſingularis honoris. Hæc lucet maternitate. Illa genitoris filiatione, qua concepta accepit eſſe: paterque iure tacetur ubi Virgo mater Dei, hominis, filia concipitur; ut promineret noſtra in genere felicitas, quùm conceptæ in noſtram gloriam effulguraret maieſtas: equidem ſi in conceptione videtur conditio humana, præſtat in concepta Virgine conditionis, excellentia. Demùm. Matrem Dei, univerſi Reginam parentes genuerunt Virginem. Qua ergo lege, quod ultra naturæ conditionem? Hinc ſub ſilentio parentes, etſi ab illis per originem præſentia Virginis. Modò, quæ mater Dei, diceretur in conceptione filia; clareret naturà humanà: & ipſa humana natura in conceptione tacetur, dum mater Dei à parentibus concipitur; quia nullo modò honor Virginis dignitate conditionis, ſed conditio per honorem maternæ virginitatis.

Ubi ſupr.

Priùs quàm natura humana, maternitas cognoſcitur in Maria.

6 Unde virginea inexcogitabilis illuduſque maternitas, per quam conditionis humanæ effulget dignitas; operæpretium, eſtò brevì, erit ſingulariter exponere, ut conſtet, quàm longè Virgo extra peccatum Adami. Notandum primò, naturam humanam poſſe ſubſiſtere hypoſtaſi Angelicà, etſi inficientur aliqui Theölogorum ratione limitationis ac finitatis, cum D. Th. 3. *p. q.* 3. *art.* 1. Alij ſententiæ favent, videndi apud Eximium Suar. hìc *diſp.* 13. ſect. 4. Aſtipulatur Hyeron. in *Agg.* 1. 13. Subdens: *Nec mirum hoc de Angelis credi, cùm pro ſalute noſtra etiam Filius Dei, humanum corpus aſſumpſerit.* Ni fallor, conſtat perſpicuò ex illo Ioan. 3. 16. ubi Chriſtus Nicodemo dixit: *Sic Deus* (Pater, ſcilicet) *dilexit mundum, ut filium ſuum unigenitum daret*: iteratque 1. *Epiſt.* 4. 9. Paulus etiam ad *Rom.* 8. 32. *Sic* illud emphaticum eſt, quo exprimitur ineffabilis magnitudo amoris, & etiam ineffabilis modus amandi: equidem in amoris ſignum haud dedit homini hominem-Angelum, ſed ſuum filium & unigenitum. Adi Ianſen. Alapid.

Natura humana poteſt ſubſiſtere hypoſtaſi Angelica.

Hieron.

Ioan. 3. 16.

Ex pretioſitate muneris, vebementia claret amoris.

& Saä hìc. Si ex ampliore dono maior indicatur dilectio; minor eſſet, ſi relicto filio mitteret Angelum de cœlis, vel in ſalutem vel honorem hominis. Haud mireris in miſsionis propoſito diſtinctionis diſcrimen. Deſcendit enim de cœlis filius Dei (quem Pater miſit, quippe mundum ſic dilexit) *Propter nos homines & propter noſtram ſalutem*, ut Meſsias notaretur illuſtrator, vel redemptor. Siccine, etſi non tanto amore, Angelus mitti quibat vel propter nos homines in generis dignitatem; vel propter noſtram ſalutem in redemptionem.

Unde lapſus diaboli?

7 Secundò, Inconcuſſum eſt tam apud ſacros interpretes, quam Scholaſticos DD. caſum diaboli fuiſſe, eò quòd cùm filium Dei aſſumpturū humanam naturam Deus revelaret, iuberetque, ut Chriſto homini ſe ſubderet, ſed renueret; invidens Chriſto, quòd homo ſibi præſtautioris naturæ præferretur in gloriam, aſſumptus in Verbi unionem hypoſtaticam; enixè ambivit, ſed corruit: qua de cauſa ut eius & deſertorum frangerentur inflationis auſus; *Cùm iterùm* (Pater) *introducit primogenitum in orbem terræ, dicit: & adorent eum omnes Angeli eius.* Illos intimè pupugit, quod filius Dei non ipſos, ſed ſemen Abrahæ apprehenderet, D. Thom. conſule, d. *q.* 4. *art.* 1. Suar. hìc *diſp.* 5. *ſect.* 5. & *diſp.* 25. *ſect.* 1. & Anſelm. fusè de *Caſu diabol.* Cùm Chriſtus conſtitutus eſſet caput, cuius genus hypoſtaſi Verbi illuſtrandum; decreta etiam eiuſdem naturæ fœmina, à quo ſola accipienda humana natura, qua de cauſa Regina decreta hominum & Angelorum in inſigne miniſterium, ſingularibus gratijs, exoticis privilegijs, propter honorem ſingularem matris, decoratum prærogativà virginis, habentis ex materno honore quandam infinitatem; reſpectu cuius nec primam ſimilem viſa eſt, nec habere ſequentem, cunctis honorabilior; quia inter puras creaturas nulla perfectior. Vide quæ diximus *Tautol.* 3. à n. 118. & 131. Hinc dicitur à PP. *Forma Dei*: Hieronym. & Auguſt. de *Aſſumpt. Virg.* Ildephonſ. ſerm. 2. de eius *Nativit.* & Alb. Magn. in *Luc.* 11. *Speculum paterni ſplendoris.* Andr. Cret. de *Dormit.* ſerm. ſeu Orat. 11. *Speculum ſine macula & filij imago.* Richard. à S. Laurent. de *Laud. Virg.* lib. 6. Damaſc. Orat. 1. de *Nativ. V.* & Iſidor. Theſſalon. in *Præſent.* Unde Sedul. lib. 2. v. 23.

Hebr. 6. 1.

Poſt Chriſtum Prædeſtinata Maria in matrem Dei.

Virginis encomia.

——*Deo ſimilis vivens aſtabat imago.*

Digna igitur, cuius decorem concupiſceretRex, & ab æterno illo attraheretur accubitu, ſinu Patris, uſque in gremium genitricis. Hanc dignitatem excluſus à prima, concupivit Lucifer; nimirùm incarnari, ſicque genitricem Dei fieri: dicens in corde ſuo:

Nobile corpus erit divæ genitricis in alvo
Formandum virtute Dei. Super omnia felix
Venter erit, felix animus, felicia matris
Ubera, quæ talem lactabunt candida natum.
Quæ te Chriſte decent, puram ſine labe parentem
Excipies: pura ſumes à Virgine carnem.
Denique Diva ferat nomen commune parentis
Cum Domino cœli, rerum qui flectit habenas.
Talis erit tua Chriſte parens digniſsima cœlo,
Addere quam generi noſtro, mundique tenebris
Ipſe parat genitor claro fulgore lucernam:
Progenie veniente nová, Superiſque futurã
Condere Reginam, niteat quæ Solis amictu,
Lunaque ſub pedibus Dominæ famuletur eburna.
(*Gratus honor Superis, ſed adbuc ignotus Averno*)
Cætera quæ prudens ſecum decreverat alto
Conſilio Dominus, nobis non ipſe revelat,
Sed quæ divino mortalis idonea nato
Fœmina mater erit? Qualem decet eſſe parentem
Principis immenſi ſummá virtute decoram?

Ioan. Mellius Souſ.

Verè aurea camœna Ioann. Mellij Souſa, de *Concept. Mariæ* lib. 3. Ergo Excelſi Regis claram decet eſſe parentem, ad ſublimioris dignitatis apicem. Ergo mihi::. Falleris. Honor huiuſmodi præmium humilis. Hanc exaltabit, qui ſemen Abrahæ & non Angelos apprehendet.

Lucifer ambit eſſe mater Chriſti.

Cuius apud Dominum fulgens idea coruſco
Lumine, conſpicuà præceſsit origine mundum.

Humana erit, & non Angelica mater, ut conciliet ima ſummis. Haud tu es, quem Rex honorare vult. Quam ergo?

Secum certus erat cœli dominator & orbis,
quæ ſit ſponſa ſibi, quæ ſit Regina futura,
Quæ pueri genitrix, ubi ventris conderet aulam
Inſignem nato. Felicis præparat ergo
Conceptum Mariæ. Tunc boni lumine ducti
Numinis ætherei felicibus ora reſolvunt
Laudibus, ac celebrant: alacri nova pignoris auget
Spes animum ſtudio: colitur divina poteſtas.

Idem.

Rum-

Deo reſtitit, quia non obtinuit.

Rumpitur livore Lucifer decidens à cogitationibus ſuis, alienato honore matris. Conſilia cogitavit, quæ ſtabilire non potuit: unde blaſphemus & audax concepit dolorem, & rabidus in illam peperit iniquitatem. Succinit. Alcim. Avit. lib. 2. v. 48.

——*Rabido concepit corde furorem.*
Talia iactantem præcelſa potentia cœlo
Iecit & eiectum priſco ſpoliavit honore:
Quique Creaturæ præfulſit in ordine primus
Primus venturo pendet ſub iudice pœnas.

Alc. Avit.

8 Hinc enim eius exultatio ex primiparentum præcipitio: igitur iam illam ſub iugo habendam ſtultè præſumebat, cuius etiam vel imago cervicem eius calcaverat. Niſi conditione Adami, ſuo pravo iudicio, nil procedere poterat ab Adamo. Inſipiens cor eius myſterij obſcuritate, evanuit cogitatione. Virgo, ut canit Prudent. in *Periſteph.* v. 3864.

Stans & draconis calce premens caput,
Terrena mundi qui ferus omnia
Spargit venenis, mergit & inferis;
Nunc virginali perdomitus ſolo,
Criſtas cerebri deprimit ignei,
Nec victus audet tollere verticem.

Prudent.

Totum articulum & impulſum deſcribit graphicè Avitus quò dudùm à v. 81. & lib. 3. à v. 138.

Vidit ut iſte novos homines in ſede quieta
Ducere felicem nullo diſcrimine vitam;
Commovit ſubitum zeli ſcintilla vaporem,
Excrevitque calens in ſæva incendia livor:
Vicinum tunc fortè fuit cùm decidit alto
Tempus, & innexam traxit per prona catenam.
Hoc recolens, caſumque premens in corde recentem;
Plus doluit periiſſe ſibi, quod poſsidet alter.
Continet hic primùm ſua gaudia callidus anguis.
Olim erit ut ſexum muliebrem pronus adores.
Conteret una caput tandem tibi fœmina victrix,
Naſcendumque etiam tali de ſtipite germen.

Alc. Avit.

Et conatu vano corruit.

Nota *Una*, & germen huius unius, de quo infrà; ut conſtet quomodò cecidit Lucifer, quia Verbi incarnandi non conſtitutus eſt mater, patulà in matrem Dei arrogantià, ut comprehendatur in ſuperbia ſua: de execratione enim & mendatio annuntiabuntur in conſummatione. Ideò tenuit eos ſuperbia: operti ſunt iniquitate & impietate ſua.

9 Verùm quodnam (dices) fulcrum in huiuſmodi novum ratiocinium? Textus Iſaiæ, deſcribentis cogitationes Luciferi, totam pulchritudinis ſuæ, primariæ excellentiæ, adinſtar fatui pavonis, quaſi eſſet à ſe mirantis.

——*Tumidos exarſit in auſus,*
Se feciſſe putans: mox tanquàm conditor eſſet
Ipſe ſui, &c.

Idem.

Alcimus *lib.* 2. v. 42. & *Ezech.* 29. 3. Siccine præut textus iacet: *Dicebas in corde: Similis ero Altiſsimo.* His verbis cæteras cogitationes quaſi epiphonemate comprehendit. Si aſſumeretur eius natura à Verbo (aliter nec à Lucifero ſuperbo quibat cogitari præ entitate naturæ, quantunlibet præſtantioris excellentiæ; quippe impoſsibile. Unde Anſelm. loc. cit. *cap.* 4. infit: *Quomodò potuit diabolus velle, quod non potuit cogitare? Non enim ita obtuſæ mentis erat.*) Si aſſumeretur, inquam, eius natura à Verbo, non eſſet ſimilis Altiſsimo, ſed Altiſsimus ratione hypoſtaſis; ſicut Chriſtus, licèt homo, Altiſsimus & filius Altiſsimi vocatur. Non rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo, etſi ſemetipſum exinanivit in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo. Erat enim in forma Dei, etiam in forma hominis, quam ſuſceperat.

Iſai. 14. 16.

Anſelm.

Cur Lucifer non dixit, Ero Altiſsimus, ſed ſimilis Altiſſimo?

Par ſplendor, communis apex, ſociale cacumen,
Æquus honor, virtus eadem, ſine tempore regnum,
Semper principium, ſceptrum iuge, gloria conſors.

Sedul.

Concinit Sedulius, lib. 1. *Carm.* v. 32. & Bernard. Homil. 3. ſuper *Miſſus eſt*, n. 12. *Altiſsimus enim Deus Pater* (inquit) *quanvis omnipotens ſit, non potuit tamen vel æqualem ſibi condere creaturam; vel inæqualem gignere filium. Fecit itaque Angelum magnum, ſed non quantus ipſe. Solum autem Unigenitum, quem non fecit, ſed genuit Omnipotens Omnipotentem, Altiſsimus Altiſsimum, Æternus coæternum; ipſum ſibi per omnia comparari; nec rapinam exiſtimat, nec iniuriam.*

Bernard.

10 Diabolus haud præſumpſit cum Deo æqualitatem, licèt appetijſſet unionem: à qua quidem repulſus propter conceſſam homini dignitatem; ſitienter ambivit ſimilitudinem: ita ut ſicut homo Chriſtus futurus ſubſiſtentià filij Dei, qua Altiſſimus & filius Altiſsimi; non aliter humanitas matris Dei hominis ſuà Angelicà hypoſtaſi ſubſiſteret, ut dignitate genitricis Dei gauderet: ſimiliſque eſſet Altiſsimo,

Unde ruina Luciferi, vità Virgine Chriſti matre?

aſ-

aſſumpturo naturam hominis, dum hypoſtaſi Luciferi conſtaret humana natura matris: ſic enim ſimilis Altiſsimo elevaretur ſuper cuncta, uti magnoperè efflagitabat eius ſuperba arrogantia; quin Mariam, puram fœminam, ſuperiorem haberet, quàm vellet, nollet, ratione dignitatis adoraret. Mentita eſt iniquitas ſibi: igitur utut matrem filij Dei in carne, puram fœminam cognovit, quam adorandam Deus ſuper Angelos conſtituit (etſi Chriſtum, quia Deus, adoraverit, non amore, ſed timore; & quia aliter facere, vel eius inſolentiæ videbatur impoſsibile: ita placet Venerab. Mariæ de Agreda, 1.*p.lib.* 1. *cap.* 7. n. 87.) furiosè contabuit, & à præcepto reſilijt, indignè ferens & quod dignitas matris Dei ſibi perijſſet, & quod alter poſsideret; maximè pura humana creatura, quam naturali ſuperabat excellentiâ. Corruit, & ut canit Prudent. *Hamartigen.* à v. 225.

——Caput caligine protulit atrá.
Maieſtate ferox, nimijs dum viribus auctus,
Prudent.
Inflatur, dum grande tumens ſeſe altiùs effert,
Qui prius auguſtum radiabat ſidus; & ingens
Ex nihilo ſplendor nutrito ardebat honore.

11 Tunc Lucifer audivit, quod Deus Evâ peccante in paradiſo reperijt. *Inimicitias ponam inter te & mulierem, & ſemen tuum & ſemen illius: ipſa conteret caput tuum.* Hic enim iuxta Dracontium de *Oper, ſex dier.* v. 352. ſignatur

Gen. 3. 15.

Dracont.
——Virtute Dei vir unus, & una.

Cur ergo ſi vir unus Chriſtus eſt, unaque Maria virgo, mater Chriſti, ut latè aſtruximus *Tautolog.* 3. contritio capitis Luciferi colubri tantùm tribuitur mulieri? In ſuperbiam draconis dirigitur ſententia triſulci fulminis. Nil mirum, ſi tereretur Deitatis potentiâ: mirabile profectò; ab inferiore deſpecta ab illo natura: & dum ſignatur conflictus, non viri ſed fœminæ exponitur triumphus; quippe magis ab una illa, illius proculcabatur arrogantia: quandoquidem coactus duram cervicem pedi fœminæ ſubdere, quam & cuius dignitatem olim renuit adorare. Ulteriùs. Diabolus haud cogitavit, victa in paradiſo primâ fœminâ, à fœmina poſſe vinci; quippe quælibet eiuſdem infectæ crimine maſſæ, implicatque triumphus ex ipſo lapſu naturæ: ab unaque draconis caput dicitur conterendum; ut in Virgine videretur ſingulare miraculum; igitur maior glorioſiſsima victoria, quùm victrix una ex eodem ſemine ſata.

Senſit quare intimo corde, calcari à Virgine?

——Huius primâ gaudes quam fraude ſubactam?
Mar. Vict.
Inferior pedibus degens, & pectore pronus,
Ut capiti trepidans etiam veſtigia figat.

Uti modulatur Mar. Victor, lib. 1. *Geneſeos*, v. 493. *Ipſa.* Ipſa cui invidit, & quam felicem deſpexit, caput colubri contrivit. Ubi eſt livor in cruciamen ſufficit æmulator: quid ſi victor? In gloriam Virginis, ab illo diſpoſita tendicula primæ fraudis: igitur cùm, Evâ cadente, maternitatis dignitas, draconi videretur ultra fœminas; ei ceſsit Virgini-matri victoria, cuius invidiâ præcipitatus in tartara.

12 Denique. In originali iuſtitia conditum genus humanum, in quo mundus viſurus Dei matris honorem, cùm Verbum ſibi copularet carnem. Nonnunquàm Virginem ſiccine decoratam draco timuit; ſed à cordolio quiebit, quùm, ut canit Paulin. *Natal.* 5. v. 52.

——Inhorruit atris
Paulin.
Crinibus, & rapidis inflavit colla venenis,
Immiſitque ſuum puriora in pectora virus.

Quicquid prolis ex illo, & ſimul damnata, per quam peccaverat, coniunge naſceretur; neceſſe (iudicium draconis ſic) quòd contraheret originale peccatum, cui oppoſita Dei maternitas, & quo abolita humanæ naturæ æſtimabilis dignitas: quippe cum hoccine crimine Verbum carnem ex fœmina non aſſumeret, vel ille aliquando ſervam ex ipſa ſanctificatione notaret; indignum reputans & meritò, matrem Dei, Angelorum Reginam aliquando ſub eius captivitate miſerè ſervam; quin iam ex lapſu in lapſu timeret, ab illa illa, quæ ſibi Dei maternitatem abſtulit: at cùm eſſent eius cogitationes ſine intellectu, occulto concepcionis arcano; cognovit à Virgine contritum caput & collum, dum vidit reparatum non in illa, per illam genus humanum. Floridè quidem Arator, 1. in *Act. Apoſtol.* 9. v. 58.

Non in Virgine, ſed per Virginem reparatum genus humanum.

——Mala criminis Evæ
Virgo ſecunda fugat. Nulla eſt iniuria ſexus.
Arator.
Reſtituit quod prima tulit.

Dicam ergo cum Bernardo poſt Homil. 4. ſuper *Miſſus eſt*, in ſimile ratiocinium, devotioniſque inſtitutum; *Indicabor ſuperfluus, aut preſumptor? Sed ſi quid dictum eſt poſt Patres, quod non ſit contra Patres, nec Patribus arbitror, nec cuiquam diſplicere debere.* Fecit Virgini magna,

Bernard.

gna, qui potens eſt, ut illam beatam dicerent omnes generationes. Patet ergo quomodo cecidit Lucifer, volens Verbi incarnati eſſe mater: clareat modò unde eius confoſſa cæca arrogantia, & Virginis celebrior per Adamum excellentia.

13 Per Adamum profectò venit in mundum, quæ Dei decreta mater ante Adamum: illaque de ſe dicit: *Creata ſum: Qui creavit me, requievit in tabernaculo meo.* Haud creata, ſi ex Adamo præſuppoſita materia. Impropriè dicitur creatio, qua aliquid exiſtit ex nihilo: Non *Nihil* quod aliquid, quia nihil non habet quid. Ita Ariſtotel. 4. *Metaph.* text. 4. quo ergo iure Virginis dicetur creatio; cuius uti in cæteris, ab Adami generatione proceſsio? Pende. Si homo crearetur, peccatum Adami non contraheret, quia ab Adamo non procederet: ab illoque origo Virginis procedentis, meditanter decoratur titulo creationis; quippe in Virgine innocentiæ mirabilis pulchritudo, quaſi nequaquàm in eſſe procederet ab Adamo. Erat in hoc humana per originem participabilis natura, & conditio naturę participabilis generatione perfectâ. Quiqui ab illo participant naturæ originem, participant ex lapſu cum natura conditionem, excludentem gratiam Dei, quoniam conceptio in peccato fit: & cum ex nihilo ſit creatio, creatio dicitur Virginis ex Adamo conceptio; quippe quoad ſtatus innocentiam, quoad naturę gratiam, gratię felicem integritatem, Adamus nihil ad Virginem. Hac de cauſa dum concepta proponitur, in libro generationis nec verbum de Adamo dicitur: igitur cùm generatio conditionem & naturam ei communicet, qui ab Adamo procedit; Virgo mirè ab Adamo accepit carnem, ſed nequaquàm conditionem. *Chriſti autem generatio ſic erat.* Quid eſt *Sic*? Ut ex Adamo filius matrem haberet, quaſi mater nullo modo ab Adamo proceſsiſſet. Aliquid ſublime latet. Dixi *Tom.* 4. *T.* 13. *D.* 2. *n.* 5. bifariam creationem poſſe ſumi: nimirùm, ex nihilo, & aliquid materiæ indiſpoſitione facere: tunque generatio iurè creationis adinſtar demonſtrata; quia generatio non eſt niſi in materia diſpoſita. Elucet conceptionis virginalis inſignis novitas, & Virginis ſingularitas, trahentis ab Adamo originem, & neutiquàm originis conditionem: meditanterque Virginis conceptio dicitur mira creatio; quia quoad Adami crimen, tanquàm ex indiſpoſito ſubiecto.

Eccli. 24. 12. 14.

Cur Virginis cõceptio dicitur creatio?

Matth. 1. 1.

Quomodò in illa Adami caro, verùm non carnis conditio?

Verſ. 18.

14 Duo ſtatus fuerunt in natura humana, quorum umbra Moyſis virga. Primus fuit rectitudinis, ſecundus curvitatis apparentiâ draconis. Natura enim recta curva in humum verſa eſt in colubrũ. Reformanda quæ ceciderat, per gratiam, dum verteretur in virgam. Aliter in virga radicis Ieſſe, in qua gratiæ ſemper flos, quæ à virga curva deſcendit Adami, humani particeps eſſe; ut mirabilis Virgo videretur, vel dum ex carne peccati ex Adamo concipitur: igitur mirabile, quod curvæ virgæ eſſet germen, & haberet primi ſtatus in natura rectitudinem. Totum hoc quia mater Solis, & lumen Auroræ Matris. Non à radice Adami computatur origo, ſed à filio naſcitur. Eſt germen gloriæ, *& germen Domini in magnificentia*: equidem ſi filius Virginis germen; utique glorioſum atque magnificum, quod concepta eſſet à germine, quæ uti germen virgæ curvæ debebat eſſe à radice. Pro patribus tuis natus eſt tibi, Virgo benedicta, filius, & in conceptione plauſus; ut dum dicitur conceptio, tanquàm Auroræ cognoſceretur origo: igitur ſi virgæ rectitudo innoteſcit per germen, Auroræ ſplendor dignoſcendus per Solem. Appoſitè Proſper. *Epigram.* 61.

Exod. 4. 4.

Fuit Adami germen, habens ex curvitate generis rectitudinem.

Iſai. 4. 2.

Nil hominis primi retinens, ſed plena ſecundi,
Splendore in capitis glorificanda ſui.
Proſp. Aquit.
Sic noſtrum aſſumens matris de corpore corpus,
Eſſet ut aſſumptæ carnis origo Deus.

DIDASCALIA II.

Virgo-mater mundo prodiens eſt Aurora ſingularis.

1 PRonus nonnunquàm erga hominum genus Dei conditoris intenſiſsimus amor, ex cuius dignatione vel divinitati decor: igitur etiam vulnerata iuſtitia, dum infelices vidit de cœlo in ſublevamen proſpexit. Veritas oppreſſionum, quæ de terra orta eſt, internè pupugit cor. Quid cœli gratia non faceret, ut homo contra Dei propoſitum non periret?

Virgo naſcitur, ut orbis reſtauretur.

Expulerat primogenitum ſæviſsimus anguis
Florigera de ſede virum::. & prorsùs ab ipſo
Humanum ſimul omne genus. Heu noxia coniux!

Noxia tu coniux, magis an draco perfidus ille?
Seduſ. *Perfidus ille draco, ſed tu quoque noxia coniux;*
Ni pius ille ſator, culpas ignoſcere promptus,
Reddere difficilis, ſua ne factura periret,
Inſtauraret opus::.ut unde
Culpa dedit mortem, pietas daret inde ſalutem.
Sic Evæ de ſtirpe ſacrà veniente Marià
Virginis antiquæ facinus nova Virgo piavit.

Succinit Sedulius *lib.*2. à v.1. En præſentiſsimum poſt damnum, cœleſte prorsùs remedium: equidem ſi natura malis præmitur, quouſque Virgo naſcatur; in nativitate Virginis, Auroræ Solis & matris, ortus eſt Sol, cuius ſanitas in pennis. Aurora prodit, quia gratiarum luce fulget. Aurora ſine nota roris, quia ſine lachrymis. Aurora quæ pœnas, ſicut ſidera fugat, tenebras eliminat, cœlum illuminat. Aurora plena luce, brevis corpore, ſed replens mundum. Pupa, ſed mundi miraculum. Aurora totam lucem demonſtrans vel in ortu: languentis generis Aurora remedio: igitur ſi ab una fœmina plaga, ab una etiam omnigena medicina.

Cur vocatur Aurora?

Benavid. *Eva genus perimit, Mariæ, quòd ſuſcitat ortus:*
Attulit bæc terris Numen, ut illa Nefas.

Eius gratiæ & munera. Naſcitur ergo filij imago, mundi decus, gratiæ pignus: equidem ut in orbe de cœlo vidit, Numen quievit. Ad rem Theŏcritus, *Edyll.*11. v.28. Omnia ſæcula certabant, quodnam de ortu Virginis gloriaretur.

Theocrit. *Quievi poſtquam te vidi, & nunc.*

Plauſibile, ſed non novum, cùm naſceretur Deitatis delicium.

2.Reg.23.4 2 *Sicut lux Auroræ, oriente Sole*, proponitur, quæ enixè expectabatur à Davide. Antequam Sol oriatur, Auroræ ſplendor videtur: diciturque *oriente Sole*, Aurorà Virgine oriente; quippequàm ex præſentia Auroræ matris, aſtruebatur in terris præſentia Solis. *Tu fabricatus es Auroram & Solem.* Ideſt, Chriſtum Solem & Auroram Virginem; uti vidimus in *liter.* n.11. 23. & 44. Liquet, numen utrumque fabricaſſe, ſed non ſimul utrumque conſtitiſſe. Cur igitur ſimul ſignatur Aurora & Sol, ſi ubi Aurora, Sol non eſt? Quia Virgo Aurora ſingularis in ortu, ex quo felicitas mundo: equidem ſi mundi plena fortuna ex Solis expectata præſentia; Sol eſt ſimul cum Aurora, quippequam præſentia Solis in nativitate Virginis.

Pſal.73.16.

Ovid. *Si tamen aſpicias, quantum tibi fæmina præſtem.*
Tum cum luce nova, noctis confinia ſervo.

Dicit Aurora apud Ovid. 13. *Metam.* fab. 3. In Virgine naſcente haud ſummitas, quòd clara fugaret antiquæ noctis palpabiles tenebras; ſed quod lucis afferret novitatem, edita in lucem. Novum non eſt, quòd rutilet Aurora, antequàm naſcatur Sol: ſignatque Regius Pſaltes inſignem novitatem, dum contemplatur ſimul Auroram & Solem; igitur Solis iuſtitiæ Chriſti videbatur ſplendor, dum Virgo Aurora præcedens in hunc mundum naſcebatur. *Creavit Dominus novum ſuper terram* (dicit Ieremias) *fœmina circundabit virum.* Utique novum, quòd oculis eſſet prævium, ſi futurum. Arcanum delicabo ſeq. *Didaſc.*n.2.

Quomodò Chriſtus videtur dum illa naſcitur?

Ierem. 31. 23.

3 Bernardus apud Hippolyt. Marraccium in *Marian. Polyanth.* lib. 9. aliter exiſtentiam Solis & Auroræ exponit. *Virgo naſcitur ſpeculum & imago expreſsiſſima Solis.* Inquiritur, unde plures Soles viſi? de prodigio conſule Senec. lib. 1. *Natur. qq.* cap.11. qui ſubdit: *Nubes rotunda & ſplendida, Soliſque ſimilis. Nunquis noſtrùm miratur, ſi Solis effigiem in fonte vidit?* Plin. plures refert, *lib.* 2. *cap.*31. quo loc. Delecamp. infit: *Fiunt quando nubes ex latere Solis orientis collocata, velut ſpeculum imaginem Solis recipit, aut exprimit.* Apparet quomodò oriente Aurorà, in eius luce, Solis necdum orientis, orta præſentia. Aſcendit Dominus ſuper nubem levem, ut ingrederetur orbem. Fulgebat Aurora, nubes lucida Virgo, Solis ſpeculum ac perfectiſsima imago: Soliſque demonſtratur præſentia, quæ futura profectò fulgente Aurorà; quippe tanquàm in lævi perfectiſsima imagine, Sol oriturus videbatur in Virgine. Videretur mirum, ni in fidem etiam natura exhibuiſſet ſpeculum: equidem cùm Sol Chriſtus intenderet honorare matrem orientem, ut ex matris, eius etiam viderent nativitatem; cum Aurora apparuit Sol, Soliſque ventura lux: quandoquidem Sol Chriſtus naſcente Virgine, videbatur in mundo tanquàm in gratiarum fonte. *Nunquàm noctu* viſum huiuſmodi portentum: ait Plin. ibid. Facile aſſertum in naturà, non in gratia. Naſcente Aurorà Marià, nox vidit Solem: exortum eſt in tenebris lumen: equidem radijs directis in Auroram, veniente Sole, Sol viſus Aurorà oriente; quoniam Solis fulgentis lucida imago, in Aurora refulſit tan-

Bernard.

Senec. *Unde plures Soles?* Delecamp.

Imago Solis, gratiarum fons Virgo naſcens.

Plin.

Speculum filij. tanquàm in ſpeculo, Retorqueatur Orpheus in *Argonaut.* v.561.

Tum croceàs Aurora faces, iam nocte fugatà,
Orph. *Prætendens, rutilo ſpargebat lumine cœlum.*

4 Haccine de cauſa dum Virgo naſcitur, filij nativitas recolentibus exponitur: *Maria de qua natus eſt Ieſus.* Nativitas filij ex matris nativitate? Sanè. Fulget Virgo uti Solis Aurora novà luce. Lux qua filius in natura cognitioni patet, eſt principij ſimilitudo, à quo in natura procedit: oſtenditurque meditanter Virginis filius, quùm fulgens præmonſtratur Virginis ortus; ut lucis Auroræ novitas, eſſet Virginis nativitas: igitur per lucem perfectiſsimam Solis naſcentis, perfectio Auroræ nota Virginis-matris. *Nemo novit filium, niſi Pater: neque Patrem quis novit, niſi filius, & cui voluerit filius revelare.* Difficile occurrit argumentum, etſi in ſenſu literali *Tautolog.*3. n.62. expoſitum teſtimonium. Petrus mentis perſpicaciſsimo obtutu Chriſtum diffinivit ſic: *Tu es Chriſtus filius Dei vivi.* Tunc Aſſertor N. Petrum, eiuſque iudicium uti verum aſtruxit, ſubdens: *Beatus eſt, quia caro & ſanguis non revelavit tibi; ſed Pater meus qui in cœlis eſt.* Deus vivus Pater eſt, à quo Chriſtus filius Dei vivi. Si Patrem nemo novit niſi filius, & cui voluerit filius revelare (Petroque Pater revelavit quis eſſet filius; quin filius Petro revelaverit, quis eſſet Pater) quomodò Petrus cui Chriſtus Patrem non revelavit, cognovit? Filius eſt Patris ſplendor, figura ſubſtantiæ, ſpeculum ſine macula, candor lucis æternæ, & imago perfectionis genitoris. Petrus Chriſtum vidit, & vidit à quo proceſsit: miratus eſt filij excellentiam, menſque ſurrexit in paternam gloriam: Patremque dicitur revelaſſe (ubi filij diffinitio) qualis & quanta filij perfectio, cùm filius Petro quiſnam eſſet Pater revelaverit; quia per filij perfectionem Patrem cognovit. Pater erat Deus abſconditus, quem non cognoverat mundus: Ni filius revelaret, cui voluerit, Patrem Petrus nequaquàm cognoviſſet. Quomodò igitur ſi facta à genito, de Patre dicitur huiuſmodi revelatio? Unica cognitio neceſſaria in relativa. Ubi filius Dei veri atque vivi filius, Pater Deus vivus & verus. Unde in filij diffinitione, quod Pater revelat, pridem filius revelaverat; quippe Petrus Patris vidit omnimodam perfectionem, dum in filio præcognovit perfectiſsimam imaginem.

Matth.1.16

Per quod innoteſcit.

Ibid. c. 11. 27.

Ibid. c.16. 16.

Verſ.17.

Petrus Patris cognovit perfectionem per filij imaginem.

5 Neſciunt enim etiam Angeli (quid humana myops natura?) *Quæ eſt iſta quæ progreditur quaſi Aurora?* Mirantur, ſed non cognoſcunt,

Cantic.6.9.

Quam Pater Omnipotens electam ex omnibus unam
Soul. *Sumpſit in ætherei ſacratam principis aulam.*

Quam neſcit ſublimior intelligentia, revelat Evangeliſta. Illa eſt, *de qua natus eſt Ieſus.* Quomodò ſic cognoſcitur illa? Arbor hæc vitæ per fructus cognoſcenda, plena benedictionis, quippe benedictus fructus ventris. Lucet filius gignentis imago, tanquàm perfectionis forma, ſpeculum, & figura, communicata ſubſtantià. Unde dum Virginis celebratur ortus, cognitioni obijcitur Virginis filius; ut ex huius pleniſsimæ ubertate perfectionis, cognoſceretur plenè quæ perfectio genitricis. Verùm quis quem revelat? Per quem quis mentem illuminat? Mater-virgo cognoſcitur per filij nativitatem, vel filius per genitricem? Perfectionem revelat uterque, filius nimirùm & mater; ut ambiguum ſit in cognitione excellentiæ, quænam à quo nota utriuſque: equidem ſi Auroræ ſplendor per Solem; Solis innoteſcit lumen per Auroram rutilantem. Hæc forma Auroræ communis. Nova lux Auroræ Virginis-matris, ut emineat ſingularis excellentia ſub alia forma: ſi Sol venturus; ut cognoſcatur nunc Sol, Auroræ exponitur ortus: igitur præſens iam ſplendor divini Solis, in nube rorida Auroræ imagine genitricis. Hinc Virgo mundi decus, quippe illa fautus eſt mundus. *Non enim tibi ſoli: non enim tui cauſa progenita es:* Inquit Ioann. Damaſc. Orat.1. in eius *Nativ.* Aſtruxit exemplo, vel ab ortu: quandoquidem per collatas mundo gratias, Virginis in mundo demonſtrabatur nativitas.

An cognitio perfectionis filij per matrem, vel econtrà?

Damaſc.

6 *In lucem editur* (ait idem 4. de *Fide orthodox.* cap. 15.) *in domo Probaticæ Ioachim*: de quo vide Theophil. Raynaud. in *Dyptych. Marian.* p.1. punct.2. qui addit: *Non aliundè tunc primùm inditam eſſe illi piſcinæ curandi ægros in illam dimiſſos, niſi ex vicinia domus, in qua Deipara lucem primùm vidit.* Durand. lib. 7. *Ration.* cap. 28. n. 2. aſſerit Virginem natam illuceſcente Aurorà. Unde tot gratiæ, niſi ab Aurora naſcente? *Oportet* (ait Sapiens) *prævenire Solem ad benedictionem tuam, & ad ortum lucis te adorare.* Solem enim iuſtitiæ adorare oportet, quippe ab illo larga benedictio procedit, in remedium ægritudinum in ſu-

Idem.

Raynaud.

Sap. 16. 28. *Virgo mundo medicina univerſalis.*

ſublevamen cruciaminum, inceſſationem laborum, in abolitionem criminum, atque commoda gratiarum: ſignaturque quod ad ortum Solis, ad ortum lucis; quoniam ſi lucis ortus Aurora, qua præſignata Maria; benefica largè mundo exſtitit Aurora ab ortu: quandoquidem à nativitate Virginis, ut in Piſcina prævaluit medicina univerſalis. *Mundo mundum reſtituit, quæ pacem contulit mundo*: ait No-

Novarin.

varin. in *Umbr. Virgin.* Excurſ. 31. num. 329. Nec ſe mundus cognoſcebat, qui tot crebris ærumnis laborabat: ſuique reparationem obtinuit in ipſis malis, ad ortum, profectò lucis; quoniam ante Solis ortum, habuit in Virgine Aurora ad cruciamina panchreſtum. Hinc ſerm. de *Deipar.* Chry-

Chryſipp.

ſipp. Ieroſolym. infit. *Radix Virgo omnium bonorum.* Iurè plauditur felicitatis cauſa; quippe dona ab illa, quæ Solis prævenit ortum in auxilium laborantium; equidem ſi magnum, quod radix omnium bonorum; maius, quod radix in ipſo lucis oriente, quia bona contulit mundo ab ipſa nativitate. Illuceſcente Aurorà naſcitur Maria, in cuius ſignum virtutem me-

Et radix felicitatis hominis.

dicam accipit Probaticæ aqua; ut clareat quanta commoda humani generis, ex nativitate Virginis, præveniendo Solem, à quo languorum levamen: equidem ſi felicitas plena ad ortum Solis; pignus datur gratiarum ad ortum lucis: pignus profectò, & inſigne: igitur languentis medicamen naſcente Virgine, à quacunque detineretur infirmitate. Ad ortum lucis adorare Deum oportet, qui adventum Solis lucis adventu prævenit: equidem ſi languens adhuc iacet in infirmitate, neſcit

Iob. 3. 9.

profectò *ortum ſurgentis Auroræ.*

7 In Civitate ſancta Ieruſalem nova præfigurata Maria, de qua dicta ſunt glorioſa. Naſcitur equidem, & cuius origo in mundo ſignatur tanquam è cœlo.

——*Felicis præparat ergo*

Souſ.

Conceptum Mariæ: nec enim ſine Numine cœli

Credimus in terris fulgens hoc ſidus oriri.

Apoc. 22. 2.

Succinit Souſa, *lib.* 3. v. 184. *Vidi* (inquit Ioannes) *Ieruſalem novam deſcendentem de cœlo.* Malè homo tot preſſuris diſtentus iaceret, ni de cœlo auxilium in Virgine deſcendiſſet. A *Deo paratam & ornatam.* Ornatam cœleſtibus dotibus filio futuro: paratam gratijs atque donis mundo languido: equidem quandiù ortus elongaretur Solis, paratas gratias ſumeret ad ortum lucis. Hæccine civitas habebat

Verſ. 12.

duodecim portas. Cœli Virgo iure plauditur porta, quippe per illam homini iam aditus in cœleſtia: ſed duodecim portæ quorsùm? In abundantiam gratiarum.

Naſcente Virgine, ampliores deſcendunt de cœlo gratiæ.

Corruit cum Adamo mundus, & egreſſus eſt ab illo omnis decor eius: etenim dum Deus creavit, gloriam & magnum decorem ſuper eum impoſuit. Porta cœli dicitur gratia: decor eſt gratiarum copia. Sine copia gratiarum erat mundus: at cùm Virgo mundi decus; naſcente Virgine multiplicantur portæ, quoniam multiplices tunc deſcendunt de cœlo gratiæ. In fi-

Gen. 28. 17.

gura, Virgo *domus Dei & porta cœli.* Ubi mundo apparet decus mundi, ſignantur duodecim portæ; ut copia de cœlo deſcendentium gratiarum, conſtet naſcente Virgine commodum: equidem ad occluſas olim homines gratias, non ſolùm habent portas, ſed duodecim & apertas.

8 Hinc Idiota de *Virgin. partu*, p. 14. Contempl. 29. ſubdit: *Arca Santificationis mundo communicans theſaurum inde-*

Idiot.

Cur dicitur Arca fœderis?

ficientem, quo anima ditetur in æternum. Divitiæ hominis cœleſtes per gratiam profectò Virginis, in qua Deus depoſuit inexhauſtum beneficiorum theſaurum in neceſsitatem egeſtatis hominum. Arca teſtamenti tota rigebat auri pretioſi fulgore, verùm erat ſine clavi. De clavi nun-

Exod. 25. 10.

quam fit mentio, dum eius Moyſi præſcribitur conſtitutio; ut micaret in artificio imaginis naſcentis mundo Mariæ, non tam gratiarum gaza, quàm modus gratiæ. Modus gratiam elevat, dum Arca teſtamenti Virginem naſcentem ſignat: ſi gratiarum decor, ubi ad illas nullus labor; ex nativitate Virginis, in Arca nec ſignum clavis: quandoquidem homines non ſolùm theſaurorum arcam; ſed ad quæque ſumenda, arcam inveniunt apertam. In arca, dum

A Virgine gratiæ, & obviæ.

ſupplicium luit natura, Deus clavem & ſibi ſuſtulit: arca verò fœderis nec clavem habet. Nativitate Virginis tempus fuit propitiationis: patetque homini pervium oſtium ad gratias; quia Dei Aurora naſcens compeſcuit iras. De Sagitta, con-

Ven. Bed.

ſtellatione cœleſti, ait de *Signis Cœl.* Vener. Beda: *Occidit Virginis ortu.* Deſcribitur in cœlo, quod olim & modò uſuvenit mundo: etenim ſagittæ Domini tranſeunt in occaſum, ad Virginis-matris ortum. Prævalebat è cœlo Sagitta criminum vindex, quia necdum Virginem viderat orbis. Ortu venuſtavit ſphæram, cœlumque abſcondit ſagittam: abſterſit Deus omnem lachrymam, iam non clamor, iam non dolor, nec ultrà mors atque luctus audiuntur; quippe prima quæ à Sagitta, naſcente Virgine, abierunt. Inde Virgo pignus gratiæ, quouſque veniret Salvator mundi: quandoquidem pro ſole veniente fovit mundum lux Auroræ.

9 Maria naſcitur, *de qua natus eſt*

Matth. 1. 16

Ieſus. Uſque in filij felicisſimum ortum, quindecim annorum reſtat compendium. Cur ergo ſi ſalus homini, ex ſalvatoris generis nativitate; nativitas denotatur Virginis, in ſignum felicitatis? De Coriolano (inquit in eius *Vit.* Plutarch.) *ut alij gloriam virtutis ſibi finem ſtatuunt,*

Plutarch.

ſic matris ille gaudium glorià ſuà quærebat; nullum enim maiorem ſe honorem, nullam maiorem felicitatem adipiſci poſſe arbitrabatur. Salvatoris gloria erat natura humana felicitati reſtituenda: daturque

Matris honor filij ſplendor.

ſignum nativitatis Virginis, in votum tantæ pridem conceptæ felicitatis; quippe honoris matris ſplendor, eſt filio ampliſsimus honor. Ut pluvia deſcenſurus, quem hominis expectabat aſpectus. Antequàm appareret *nubecula quaſi veſtigium homi-*

3. Reg. 18. 43. 44.

nis, dicebatur: *Non eſt quicquam.* Videtur, & actutùm ſonitus pluviæ cœleſtis auditur: igitur completur votum, dum apparet ultra ſpem felicitatis veſtigium. Na-

Pignus gratiæ Virgo-mater.

tivitas Virginis pignus eſt adventus Salvatoris. Sine illius apparentia non eſt quicquam: equidem cum tota felicitas ab illa, cuius imago nubecula; ſpectabilium expectatorum bonorum, ſine Virgine in mundo nec veſtigium. *Oſtende mihi fa-*

Exod. 33. 12. 13.

ciem tuam: Domino dicebat Moyſes. Huic ille: *Inveniſti gratiam.* Eſt articulus humani generis in nativitate Virginis; cùm optaret faciem Salvatoris: igitur occurit in Virgine plenitudo gratiæ, tanquàm pignus pretioſum futuræ gloriæ. Avebat Moyſes mitti in populi libertatem, qui de cœlo mittendus in ſalutem; dicitque

Cap. 4. 2.

illi Dominus: *Quid eſt quod tenes in manu tua?* Virgam prorsùm & thaumaturgam, mirabilem, prodigiorum patratricem. Veniet, qui venturus eſt. Veniet de cœlo profectò, cùm ſignum habeas in ma-

Rupert.

nu. *Virga mirabilis Moyſis*, plauditur Virgo à N. Ruperto, in *Cantic.* lib. 1. Sub captivitate tyrannica mundus: veniet ſa-

Et libertas generis.

nè eleutherium, qui mittendus: in virgaque imagine ſignum oſtenditur Virginis; quippe ſignum libertatis. Elucet ergo, quare obijcitur mater Chriſti, naſcens Virgo. Naſcitur in felicitatem hominis, manantem ex honore dignitatis: igitur quia naſcitur mater Chriſti, naſcitur etiam mater naturæ humanæ.

10 Audiamus, eſtò neſciamus cuius ſit, votum. *Quis mihi det te fratrem meum,*

Cantic. 8. 1.

ſugentem ubera matris meæ, ut inveniam te foris & deoſculer te, & iam me nemo deſpiciat. En deſiderium collium æternorum: at cuius eſt deſiderium, matris Mariæ, vel naturæ humanæ? Si naturæ, quare *Ubera matris meæ*; cum Virgo glorioſa ſit etiam naturæ filia? Si Virginis, curnam non *Ubera mea,* honore gaudentis matris? Natura ſolicitat Verbum, ex carne Virginis fratrem; ubera Mariæ mirabilitèr ſugentem; equidem lactavit virgo, ubere de cœlo pleno: de illaque dicit humana natura, *Ubera matris meæ*, modò Verbum fra-

Simulque mater.

ter ſit; quippe filius etiam erit humanum genus, quando ex virgine-matre naſcatur filius. *Beatam* enim *dicent omnes genera-*

Luc. 1. 48.

tiones. Generatio filij, & etiam generatio naturæ humanæ; ut vel in generationis diſcrimine, pulchra ſit generatio cum Virginis claritate, inſigni prodigio copioſæ benedictionis mundo atque cœlo completo generationibus ſuis: igitur mater Ieſu per naturalem originem, hominis verò ad gratiam per adoptionem. Ex uno filij plures, ut iurè felicem omnes prædicent generationes; dum ex filio, dignitatis honos

Ex quo Virginis claritas.

tranſit ad filios. Lenocinium eſt Virginis extenſio generationis. Ex quo acceptus primus ac primarius honor, excogitavit adoptionem amor: ſiquidem Deus ampliorem contulit in matris honore honorem, matrem filiorum lætantem.

11 Dicit textus. Frater noſter factum divinum Verbum, quia in Virgine & etiam ex Virgine caro factum. Lacte Virginis eius aſtruebatur humanitas, ex qua lapſæ naturæ felicitas: equidem tunc haberet genitricis patrocinium, quæ ad lamenta videbat vel cœlum clauſum. Angeli deſpicientes miſeram præteribant, dæmones vulneratam lancinabant; quouſque matrem mundi Salvator haberet, ut nemo iam fauciam naturam deſpiceret: conſide-

Atque naturæ felicitas.

ratàque Virgine matre filij, & filio fratre, haud dicit *Sugentem ubera matris tuæ*, è quibus ſolummodò filio lac, ſed *Ubera matris meæ*; ut alia in illa ſubintelligeretur generatio, qua mater etiam generis humani Virgo: equidem quæ mater fratris humanæ naturæ, Chriſti; mater eſt naturæ humanæ. Sub umbra illius, quem deſideraverat, ſedit; ſimulac Virginem in mundo proſperè vidit.

Claudian.

Orbi parabatur tanti concordia fati.

Obtinuitque gaudibunda optatum, Virgine naſcente, votum; quæ pridem nullum habebat nec à cœlo patrocinium, ſed uſque

quequaque deſpectum. Macte fortunà ò conditio vulnerata! Prævalet in te etiam fœcunda maternitas, ut ſanet omnes infirmitates tuas. Trahatur Ethnicus in divinam Philomelam, *6. Metham.* fab.7.

Ovid.

——— Diiſque ipſis grates egere: diemque
Quoque data eſt claro Pandione nata tyranno:
Quoque erat hortus Itys, feſtum iuſſere vocari:
Uſque adeo latet utilitas.

DIDASCALIA III.

Radij etiam fulgent maternitatis, in præſentatione Virginis.

1 TItulo Auroræ crebrò decoratur Virgo, quippe eius excellentiæ vividà prorsùm imago. *Proceſsit igitur glorioſa Virgo* (infit Bernard. in *aſſumpt.* ſerm. 2. n. 9.) *cuius lampas ardentiſsima ipſis quoque Angelis lucis miraculo fuit, ut dicerent: Quæ es iſta, quæ progreditur ſicut Aurora?* Semper enim permanſit

Bernard. Ovid.

Fulgidus ille color, quo matutina rubeſcunt
Tempora.

Nunquàm pallor, cui nonnunquàm affuit radiorum decor. Maternitas Dei totus Virgini plauſus: verùm quomodò ubi matutinum tempus, *Lux Auroræ, oriente Sole?* Ita mater Solis Aurora cognoſcitur; at Sol antequàm oriatur? Utique, pro inſigni Virginis, in die optatæ in templo præſentationis: igitur illius videtur Auroræ matris perfectio, priuſquàm Sol filius videretur in mundo. *Miraculorum omnium miraculum maximè novum*: inquit Damaſcen. Orat. 1. *Nativit. Mar.* & Benavid. *Magnum cœli miraculum.* Ita Elog. 2. Non ſolùm in cœli & mundi prodigium cœli miraculorum miraculum, ſed & miraculum novum? Iurè, quippe ſumma novitas, ante tempus ac in Virgine maternitas.

2. Reg. 23. 4. *Maria ad templũ miraculum novum.* Damaſc. Benavid.

2 *Creavit Dominus novum ſuper terram: fœmina circundabit virum*: ait Ieremias. *Novum planè* (interpretatur Alapid. hìc) *quia novus homo, ſcilicèt homo Deus, ex ſola virgine matre: novà generatione, ſcilicet, abſque viri ſemine, ſolà Spiritus-Sancti creatione.* Singularem Virginis exponit potentiam; dum circuit, cuius centrum eſt ubique, & circunferentia nuſquàm: hocque Vates proponit ut novum, in inſigne miraculorum miraculum: etenim omnem excedit novitas novitatem; quod mundus videat ſtupens fœminam matrem & virginem. Egimus. *Tautolog.* 3. *D.* 3. & alibi ſæpe agemus. Hoccine utique ſingulare & magnum; ſed eſt etiam aliud novum & ſummum, penes tempus. Pende. *Creavit Dominus novum.* Quid ergo? Mulier *Circundavit virum.* Difficile captu. Eſt ergo novum, quod creavit. Cur ergo obijcitur creatum ut novum, quod virgo concipiet? Si concipiet virgo, non eſt, quanvis erit novum. Quomodò igitur Deus uti novum creavit, quod ut futurum exponit? Tunc profectò novitas erit in tempore, quæ exponitur in virginis conceptione: quandoquidem impoſſibile videtur, quod modò ſit, planè quod futurum eſt. Hoc intuitu Virgo dum ſiſtitur templo, ut mater & etiam virgo, non ſolùm plauditur novum miraculum, ſed miraculum etiam miraculorum. Futura Virgo mater Chriſti, adoleſcente ſucceſſivà ætate: ſanequàm videnda miraculi novitas, & in nexu contraditionis virginis-matris, & in fœdere præſentis futuri temporis: meditanterque dicit, *Dominus creavit* non quod factum, ſed quod fiet; quia illotunc Virgo iam mater intacta, quæ Chriſti mater futura. *Dominus novum creavit*: Ideſt, creare ab initio decrevit. In fœmina virgine ſuper terram videndum miraculum, & aliquid plus in miraculo novum: & quod futurum, exponitur ut præteritum; ut ſupra ætatem & tempus, pupulæ perfectionis clareret virtus: ſiquidem in Sanctuario virguncula mater rutilat, ſicut Deus in novitatem ante ſæcula decreverat.

Ier. 31. 22. Alapid. *Quia virgo & mater.* *Miraculorũ miraculum, quippe præſens, quod futurum.*

2 Diximus plura, *Tom.* 2. *T.* 2. *D.* 10. Aliquid ſingulare in idem propoſitum reſervatum: igitur Maria Virgo, Maria ſemper; & quæ Maria, Dei-hominis ſemper mater. Nova luce donandum ſæpe à nobis delicatum teſtimonium. Inter Dei opera eximia, ſignat David uti operum ſummitatem; *Tu fabricatus es Auroram & Solem.* Cur Solem & Auroram, & nequaquàm in plauſum Solem & Lunam? Sæpe in ſacra pagina ſociantur uti præſides, vel uti fratres. *Laudate eum Sol & Luna*: idem ait Pſalm. 148. 3. & horum luminarium ſignatur pulchritudo, *Deuter.* 33. 14. *Cant.* 6. 9. *Daniel.* 3. 6. & *Ioel.* 2. 10. Si ſumma pulchritudo & elegantia videtur in Sole & Luna; quo intuitu ut opus ſummum

Pſal. 73. 16. *Cur plauditur modo nõ Luna, ſed quaſi Auroræ?*

mum ſignatur Sol & Aurora? Aurora ut ſæpe vidimus, cognoſcitur mater Solis: Luna verò ſoror tantùm maioris in ſphæra luminaris.

Mantuan.

Aurea Phœbi ſoror.

Cantic. 6. 9.

Idem miramur in allegoria. Maria confertur Lunæ & Auroræ præ radiorum perfectione & venuſtate. Soror Solis iuſtitiæ fulget, ſed ſoror parva eſt: ubera non habet: in templo ſiſtitur pupa, quaſi in infantia; quouſque virgo in matris munus, ornetur uberibus: & quæ ſoror Solis Luna, primò recolitur ut Aurora; quia ſi in Aurora maternitas, & in Luna pulchra claritas, uberior claritas Virginis, inſigni maternitatis. Appoſitiùs. Ut Lunæ clareat pleniſsimè radius neceſſarium omninò tempus & tempus. In primo conditionis inſtanti, luminibus obijcitur lux Auroræ, Solis genitricis, dum Luna duntaxàt gaudet titulo ſororis: Virgoque, eſtò Luna radijs plena, ſplendida micans gratià, primò illuſtratur celsà dignitate Auroræ; quia à primo inſtanti Maria noſcitur maternitate.

In præſentationis tẽpore, naſcitur maternitate.

4 Floridè accinit in gloriam argumenti & honorem Matris Virginis Auroræ Ioann. Mellius Souſa, lib. 4. de *Virgin.* à v. 99. Huiuſmodi gratiæ ſingulares

Souſa.

Sunt animi dotes: virtus miranda puellæ
Proxima cœlicolis. Cùm mox adoleverit ætas
Protinùs excelſum meritis penetravit Olympum.
Indolis intereà præſtantia ſigna futuræ
Indicium virtutis erant in Virgine, qualem
Vix oculis admiſſa fides miratur: honeſtat
Quo templum venerata modo? Quo Numinis aras
Præveniens teneros factis inſignibus annos?
Quo te mens animuſque vehunt? Ubi ſiſtere curas
Inſtituis, ſanctumque tuo de pectore nunquam
Numen abire ſinis: fixus tibi ſenſus in illo eſt.

Si in illius pectore Numinis claritas, quorsùm *Cùm mox adoleverit ætas?* Quia Virgo vincit ætatem, fixoque ſenſui adeſt Numen, ſervans in pectore, quod futurum corpori.

Quomodò honor matris in contradictione temporis?

Adit Numinis tectum
Necdùm Numinis detecta mater:
Hìc antequàm Deipara
Deo parit.

Benavid.

Infit Benavid. *Elog.* 4. Deo parit & Numen parit, ut cognoſceretur vel à principio honoris matris perfectio. Unde David, ut ex operibus extollat ſummum artificem, fabricaſſe dicit Mariam Auroram, atque Salvatorem Solem; quippequàm vel dum Virgo templo ſiſtitur; decretà Chriſti maternitate cognoſcitur.

5 Bernardum audiamus in *Virginis panegyr.* n. 4. *Te præcentor à longè intuitus eſt, cùm in admirationis voce ita prorupit: Quæ eſt iſta, quæ progreditur quaſi Aurora. Talem Auroram talis dies, & talem diem talis Aurora decuit. Ipſe enim Sol iuſtitiæ de te proceſſurus, ortum ſuum quadam matutinà irradiatione præveniens; in te lucis ſuæ radios copioſè transfudit.* Verùm ſi in templum ducitur, quæ futura mater, tuncque prima emiſit virginitatis votum (de quo fusè Suarius in *3. p. D. Thom.* q. 28. art. 4. Diſp. 6. ſect. 2. & 3. Theöphiluſque Raynaud. cum alijs pluribus. in *Diptych. Marian.* p. 1. punct. 3.) quomodo floris virginalis votum oppoſitum confert fructum?

Bernard.

Iurè igitur virgo eſt, quæ ſemina nulla remittit,
Nec capit & comites virginitatis amat.

Ovid.

Chriſtus Sol Auroram matrem quadam matutinà ſingulari irradiatione prævenit, ut in illa videretur, priuſquàm veniret. Virginitatis voto huiuſmodi maternitas non deſtruitur. Virginitate Maria ad iſthanc maternitatem diſponitur: equidem mater Solis iuſtitiæ fulgens Aurora, mater & Virgo futura. In templo ad huiuſce honoris diſponitur formam, ut adducantur Regi cœleſti virgines poſt eam. Succinit Mantuan. lib. 1. *Parthen.*

In illa filius inventus, priuſquàm veniret.

Floribus intextis, & odoro gramine cinxit
Virginis ora parens: ſtellatæ lumina frontis
Hærebant cœlo, teneroque in pectore clauſũ
Numen erat, niveo tunica talaris amictu.
Cùm mox virgineo conceptum pectore Numen
Adfuit, debilibus plantis animoque vigorem
Addidit, & ſupra ætatem fiducia crevit.

Mantuan.

In ſublime volat Virgo: greſſus notantur volatu. In clauſtra recedit. *Revertere, revertere Sunamitis.* Velis & remige fertur. *Revertere*: tecum, ò Aurora! tecum abſconditur Sol. *Revertere, revertere, ut intueamur te.* Figamus fugaci in Virgine vultus. Ah! Receſsit virgineæ ſecreta domus.

Cant. 6. 12. *Fugit in Sponſum ingrediens Sãctuarium.*

Trimo nata die proprijs iam viribus uſa,
Ter-